

Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра тактичної та спеціальної фізичної підготовки
факультету № 3
Науковий парк «Наука та безпека»

ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ В СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Харків 2022

УДК [351.74:37](477)(062.522)
П62

*Друкується згідно з рішенням оргкомітету за дорученням
Харківського національного університету внутрішніх справ № 24 від 06.04.2022*

Підготовка правоохоронців в системі МВС
П62 України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр.
/ МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ,
Каф. тактич. та спец. фіз. підготовки ф-ту № 3,
Наук. парк «Наука та безпека». Харків :
ХНУВС, 2022. 440 с.

До збірника увійшли праці науковців, правоохоронців-практиків, курсантів, студентів, викладачів закладів вищої освіти, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану», які присвячені проблемам та перспективам професійної підготовки майбутніх поліцейських.

УДК [351.74:37](477)(062.522)

Матеріали викладено в авторській редакції з незначними коректорськими правками. За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних назв, географічних назв, а також за розголошення фактів, що не належать відкритому друку, тощо відповідають автори публікацій та їх наукові керівники.

Електронна копія збірника розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Наука», сторінка «Конференції, семінари та круглі столи», а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>).

ЗМІСТ

СОКУРЕНКО В. В. ВІТАЛЬНЕ СЛОВО.....	17
---	----

СЕКЦІЯ 1

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

SAZANOVA L. S., RUSANOVA L. I. POLICE EDUCATION AND TRAINING IN WARTIME.....	18
SOROCEANU I. TRAINING OF YOUNG SPECIALISTS ON THE COMPOSITION OF THE CRIME OF THE ACTIVITY OF MERCENARIES	21
АКОПЯН М. А. ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЯКЕ РЕГЛАМЕНТУЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ТА МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ.....	26
БАБАНІН В. В. ДОСВІД СТАРОДАВНЬОГО РИМУ ДЛЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ПІДВАЛИН ДЕРЖАВИ	29
БАНДУРКА О. М. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ	30
БАРКО В. В., БАРКО В. І., ОСТАПОВИЧ В. П. ГОТОВНІСТЬ КЕРІВНИКІВ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДО ПІДТРИМАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПЕРСОНАЛУ	32
БАСАРАБ О. Т., ПРИСАКАР А. С. ДЖЕРЕЛА ПРАВА, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ УВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ	35
БАСАРАБ О. Т., БАСАРАБ О. К. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.....	37
БАСАРАБ О. Т., ЛАРІОНОВА І. Т. ДО ПИТАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ПЕРСОНАЛОМ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС УВЕДЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	38
БАХАЄВА А. С., МОРОЗ Д. В. ЩОДО ПОРУШЕНЬ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	40
БОРОВИК М. О., КАЛЮЖНИЙ М. Г., ДРОМЕНКО М. В. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ.....	42

БОРТНИК С. М. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ	45
ГАЛКІНА О. М. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ВІЙСЬК НКВС У 1941–1945 РОКАХ	47
ГАРБУЗІЮК К. Г. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ АТЕСТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	49
ГОЛУБОШ В. В., ГОЛУБОШ Г. В., КРИЦАК І. В. КРИМІНОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ, РИЗИКИ, ЗАГРОЗИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ ПРАВООХОРОННИХ СТРУКТУР	52
ГУСАРОВ С. М. ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	54
ІВАЩЕНКО В. О. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ПРАВООХОРОНЦІВ У СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ	56
ІЛЬЧИШИН Н. В. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІНИ, РОЗШИРЕННЯ ПЕРЕЛІКУ УЧАСНИКІВ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ ЯК СУДОВОЇ ПРОЦЕДУРИ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ПІД ЧАС ПІДГОТОВЧОГО ЗАСІДАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	58
ЗАГУМЕННА Ю. О. ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	61
КОБКО Є. В. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СЛУЖБОВИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	63
КОВАЛЬ К. О., АЛІЄВ Е. К., СМОЛА Р. М. ОСОБЛИВОСТІ КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ ТА ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ЗАГАЛОМ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	65
КОВАЛЬОВ І. М. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПОКРАЩЕННЯ ЙОГО ЯКОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО КОЛЕДЖУ)	66
КРИЦАК І. В. ПАРАЗИТИЗМ У НАУЦІ ТА ЙОГО КРИМІНОЛОГІЧНІ РИЗИКИ І ЗАГРОЗИ: ДУХОВНО-ЦІННІСНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ТА АТЕСТАЦІЇ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ	68
ЛАЗАРЄВ В. В., МАЛИНОВСЬКА Т. М. ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	71
ЛЕМЕШКО В. В., БАРАТЮК В. І., ЛЕМЕШКО О. В. ПОГЛЯДИ НА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	73

УДК 378.6:[351.74+355](477)

ЗАГУМЕННА Ю. О.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії
держави і права факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;*
 <https://orcid.org/0000-0003-0617-8363>

ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Безпека кожної людини є ключовою підвалиною правопорядку в суспільстві та основою безпеки самого суспільства. Спроможність же держави забезпечувати безпеку і суспільству в цілому, і кожному громадянину зокрема, а відтак – задовольняти попит людини й суспільства у належному й ефективному їх захистові від численних загроз і небезпек, які з часом дедалі урізноманітнюються, багато в чому обумовлює її сьогодення та майбуття [1, с.88]. Безумовно, в низці реформ соціально-економічної та політичної системи України в нинішній час найголовнішими є реформи, які забезпечують удосконалення діяльності сектора безпеки і оборони як складової національної безпеки України. Основною метою реформи національної безпеки є таке якісне вдосконалення законодавства та управління у сфері національної безпеки, яке здатне забезпечити якісне зміцнення, відповідно до актуальних та перспективних потреб суспільства, стану захищеності ключових національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх, реальних та потенційних загроз. Вона може передбачати створення або суттєве оновлення діяльності існуючих суб'єктів забезпечення національної безпеки, суттєву зміну («перереформатування», «перезавантаження») сфери національної безпеки відповідно до наявних суспільних потреб.

У процесуальному аспекті реформа у галузі національної безпеки постає як поступальний, поетапний еволютивний процес доцільних, ініційованих та реалізованих відповідно до певних концептуально-нормативних настанов змін, у ході яких реалізується комплекс взаємопов'язаних та логічно обумовлених кроків – заходів суб'єктів ініціювання, організації та проведення реформи, досягаються її цілі і завдання. Еволютивний характер реформи виявляється у підтримці дієздатних та конструктивних елементів національної безпеки та удосконалення або й заміни недієздатних, консервативних елементів її забезпечення. Кумулятивний ефект кожного етапу реформи полягає в удосконаленні інституційних, функціональних, нормативно-правових та інших елементів забезпечення національної безпеки, відтворення її позитивних якостей, їх примноження та зміцнення, із одночасним елімінуванням (усуненням) недієздатних та застарілих елементів системи забезпечення національної безпеки [1, с.88-105].

Процес реформування сектора безпеки і оборони передбачає, як зазначають І.Б. Гончаренко та Ю.М. Михайлова, комплексні зміни у системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів відповідно до стандартів провідних країн світу. Вивчення, аналіз, узагальнення зарубіжного досвіду підготовки кадрів сектора безпеки та оборони Сполучених Штатів Америки, Канади, Німеччини, Іспанії, Франції, Італії, Польщі, Словаччини, Угорщини, Боснії та Герцеговини свідчать про необхідність впровадження комплексу заходів, спрямованих на удосконалення кадрів для сил безпеки і оборони України [2, с.162-164].

Стратегію воєнної безпеки України, затвердженою ще 25 березня 2021 року визначено необхідність розвитку систем військової освіти та підготовки особового складу

для сил оборони, запровадження освітньо-професійних програм підготовки офіцерського, сержантського та старшинського складу з використанням досвіду бойових дій, методики підготовки, принципів і стандартів НАТО. Крім цього зазначається, що розвиток системи воєнної науки, спрямованої на вирішення теоретичних і практичних завдань забезпечення всеохоплюючої оборони України, розроблення новітніх систем озброєння, військової та спеціальної техніки [3]. Слушно зазначає В. В. Сокурєнко, що станом на сьогодні система підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України не має власної системи оцінювання якості такої підготовки та враховує лише частину реальних проблем, що стоять перед сектором безпеки і оборони (це стосується як зовнішньої, так і внутрішньої безпекової ситуації) [4, с.18].

Слід зазначити, що враховуючи позиції науковців та публікацій вітчизняних експертів у сфері підготовки кадрів для сектору безпеки та оборони, а також аналіз нормативно-правових актів України можна зробити висновок про те, що попри значну кількість документів, які визначають порядок і стандарти здобуття вищої освіти в Україні, зокрема законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», а також постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», підходи до підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони в нашій державі наразі є застарілими та не відповідають потребам забезпечення національної безпеки в умовах введення воєнного стану [4, с.19].

Стратегічний оборонний бюлетень України, затверджений Указом Президента України № 473/2021 від 17 вересня 2021 року, визначає ключові завдання у сфері розвитку системи військової освіти, воєнної науки та підготовки особового складу, яка повинна здійснюватися на основі принципів і стандартів НАТО, підготовці за євроатлантичними стандартами офіцерського, сержантського та старшинського складу. Очікуваний результат такої підготовки це трансформовані на основі принципів і стандартів НАТО системи військової освіти, підготовки і воєнної науки [5].

Заходи, які передбачені «Стратегічним оборонним бюлетенем України»:

- трансформація військової освіти шляхом набуття нових освітніх та професійних компетентностей, перехід на програми, сумісні з програмами закладів освіти держав – членів НАТО та держав – партнерів НАТО (забезпечення взаємного визнання дипломів вищих військових навчальних закладів), зокрема щодо оволодіння іноземною мовою на рівні не нижче СМР-2;

- удосконалення курсової підготовки офіцерського, сержантського та старшинського складу, зокрема, на курсах лідерства;

- актуалізація наукових досліджень та трансформація системи наукової і науково-технічної діяльності з урахуванням принципів і передового досвіду держав – членів НАТО та держав – партнерів НАТО.

Наведені вище завдання, що стосуються підготовки кадрів для органів сектору безпеки і оборони України, звісно, не є вичерпним переліком та потребують удосконалення у зв'язку з новими викликами. Проте саме вони потребують першочергової уваги через необхідність налагодження конструктивного діалогу між органами сектору безпеки і оборони, до відання яких належать заклади вищої освіти, та Міністерством освіти і науки України, а також Національним агентством з питань забезпечення якості вищої освіти. Результатом такої співпраці має бути розробка та прийняття єдиної Концепції підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України [4, с.19].

Підсумовуючи, слід зазначити, що на заклади вищої освіти, що готують кадри для органів сектору безпеки і оборони України, сьогодні покладається надзвичайно важлива місія: оновити існуючі підходи до підготовки своїх кадрів, урахувати позитивний

досвід країн – членів Європейського Союзу та НАТО у цій сфері, акумулювати отримані знання та розробити якісні освітні програми, які б ураховували воєнний стан та ті загрози, що сьогодні стоять перед нашою державою, посягають на її національну безпеку, незалежність і суверенність.

Список бібліографічних посилань

1. Загуменна Ю. О. Legal Reform in the Sphere of National Security of Ukraine: Theoretical and Legal Aspect. *Право України*. №2. 2021. С.88-105. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/lawukrai2021&div=31&id=&page=> (дата звернення: 25.04.2022).

2. Гончаренко І. Б., Михайлова Ю. М. Шляхи використання зарубіжного досвіду підготовки кадрів для сектора безпеки та оборони України. *Українська наука: проблеми сьогодення та перспективи розвитку* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 29–30 липня 2016 р.), с. 162-164.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Стратегію воєнної безпеки України» : Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (дата звернення: 25.04.2022).

4. Сокурєнко В. В. Підготовка кадрів для сектору безпеки і оборони як передумова забезпечення національної безпеки України. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 20 років у статусі національного* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2 берез. 2021 р.); МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. С. 17-20.

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» : Указ Президента України від 17.09.2021 № 473/2021 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021#Text> (дата звернення: 25.04.2022).

Отримано 03.05.2022

УДК 349.2:[351+355](477)

КОБКО Є. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри публічного управління та адміністрування

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);

 <https://orcid.org/0000-0002-3121-0823>

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СЛУЖБОВИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

На сьогоднішній день безспірним є той факт, що у сфері забезпечення національної безпеки України існує низка проблем правового та організаційного характеру. При цьому слід відмітити, що вчені у своїх міркуваннях звертають увагу на різні аспекти цього питання, однак фактично по за своєю увагою залишають питання службово-трудова відносин у цій сфері. Зокрема, в цьому контексті вбачається доцільним переглянути норми чинного законодавства, які: по-перше, спрямовані на регулювання трудових правовідносин із працівниками, які проходять службу в органах державної влади, діяльність яких спрямована на забезпечення національної безпеки; по-друге, регулюють відносини між керівниками відповідних відомств. В даному контексті варто погодитись із точкою зору В.М. Столбового, який у своєму науковому дослідженні дійшов до висновку про те, що недоліки, пов'язані з функціонуванням публічної служби, та її основи – службових правовідносин, тісно перекликаються з недоліками законодавчого регулювання системи службових правовідносин сфери національної безпеки України: по-перше, сьогодні діє основний Закон України «Про національну безпеку